

KANSALLISKIRJASTO

Kansalliskirjasto ja painetun aineiston saatavuus: uudet yhteistyökuviot?

Kai Ekholm

2.11.2011

Kansalliskirjaston tulevaisuus

Muutostekijät ja niiden vaikutukset

Merkittävät muutokset toimintaympäristön makrotekijöissä

Talouden kehitys

Politiikka ja demokratia

Teknologia ja digitalisoituminen

Työelämän ja elinympäristön muutos

Kestävä kehitys

Globa-lisaatio

Yhteiskunnan polarisaation lisääntyminen

Vaikutukset Kansalliskirjaston välittömään toimintaympäristöön

Valtiontalouden kehitys

Poliittisella tasolla tehtävät hallinnolliset ratkaisut

Globaali metadatalous

Open data ja open linked

Teknologiset järjestelmät

Asiakkaiden muuttuvat tarpeet ja uudet käyttötavat

Kilpailu työmarkkinoilla

Avainsidosryhmien odotukset

Strateginen vaste

Vision, päämäärien ja menestystekijöiden uudelleenmäärittäminen

Linjaukset Toimenpiteet Toteuttaminen

Halutun tulevaisuuden mahdollistaminen?

Avautuvien mahdollisuuksien hyödyntäminen?

Sopeutuminen uuteen tilanteeseen?

Nykyajon jatkuminen?

Nykystrategian toteutumistila

Haasteena hallita "360 astetta"

STRATEGISET KRITEERIT:

- Lisäarvotekijät
- Dynaamiset palvelukonseptit
- Laajat palveluhyödyt
- Laaja vaikuttavuus

ASEMA, PALVELUROOLI, RAHOITUS

- TIEDEYHTEISÖ/ FinELib
- KIRJASTOVERKKO
- kirjastojärj., Open source, yhteisluettelo

KANSALAISET

- Asiakasliittymä
- Digital document delivery
- Joustava tarjonta

LAAJENEVAT ASIAKKUUDET

STRATEGINEN UUDISTUVUUS

- Ydinprosessit
- Kulttuuriaineistolaki, vaikutukset kirjastoverkolle
- Metadatakokonaisuus
- Esimerkki uudesta: VARK + KK = tilaratkaisut, Digital Document Delivery
- Uudet tulovirrat KK:lle konseptien ja uudistusten myötä

KANSALLIS- KIRJASTO 2020

KDK/Digitaalinen
palvelukirjasto

KOKOELMAT VERKKOON

- 1900-luvun aineistot, massalisensointi
- Rahoitus; joustavat ympäristöt

TOIMINTAYMPÄRISTÖN HAASTEET

Yleinen taloustilanne

Yhteiskuntarakenteen muutokset

Teknologian nopea muutos

Käyttäjien lifestylen monimuotoisuus ja toiveet

Aineisto digitoitumisen nopeus

RAKEN esityksiä

- Työnjakoa kehitetään edelleen kirjastojen paikallisten palvelujen ja keskitettyjen palvelujen välillä
- Keskitetyt kirjastojen palvelut keskitetään Kansalliskirjastoon
- Vähennetään edelleen päällekkäistä työtä
- Infrojen ylläpito keskitetysti, loppukäyttäjäpalvelut paikallisesti
- Edistetään digitointia -> säästöjä kirjastoille
- KK ja VK yhdistäminen tuottaa säilytyspalveluja ja käyttöpalveluja
- Varastokirjaston palvelujen maksuttomuus

TRENDIT

- Painetut kokoelmat vähenevät?
- Sähköiset aineistot lisääntyvät
- Kirjastojen määrä ja rakenne muuttuu
- Kysyntä muuttuu
- Työnjaon ja vastuiden uudet mahdollisuudet
- Kansallisen kokoelmapolitiikan mahdollisuudet
- Keskitetty säilytys ja välitys
- Kansallinen *document delivery* – mitä ja miksi?

Kirjastoverkon yhteisiä kysymyksiä

- Yksittäisen kirjaston ja kirjastoverkon edellytykset tuottaa laadukkaita palveluja kehysorganisaatioille/asiakkaille
- Kehysorganisaation/rahoittajien taloudellinen kantokyky ja tahtotila
- Kirjastoverkon työnjaon edellytykset ja välttämättömyydet
- Yhteisen kansallisen tietohuollon päivittäminen: kirjastopolitiikan linjat

Kansalliskirjasto osana digitaalista palveluverkostoa

- Kehittää ja tarjoaa digitaalisia palveluja sekä rakentaa tuki- infrastruktuureja
- Tuottaa lisäarvoa kirjastoverkolle, loppukäyttäjälle ja rahoittajille
- Vahvistaa digitaalisten palvelujen kehittämistä ja välittämistä -> palvelutuottaja
- Yhteys uuteen kirjatalouteen; saammeko siihen otetta?

Jos Kansalliskirjasto ja Varastokirjasto yhdistyisivät?

Valtakunnallinen aineiston välitys

- > vaikutus kansalliseen kokoelmapolitiikkaan ja kokoelmahallintaan (sähköiset kokoelmat/painetut kokoelmat)
- > vaikutus tekijänoikeus- ym. säädöksiin
- > vaikutus sähköiseen tietohuoltoon
- > vaikutus kansalliseen tilapolitiikkaan ja tilahallintaan

Yhteiset järjestelmät ja sovellukset ja muut nykyiset keskitetyt palvelut.

Fuusion siirtymäkausi.

Uusien palveluiden mahdollisuus.

Kansallinen Document delivery -palvelu

**Kaikkien käytettävissä
Keskitetysti tarjottu
Tekijänoikeuksien hallinta
Sopimuslisensointi
Maksulliset sisällöt**

Myös KA kiinnostunut.

”Painetuista aineistoista sähköisiin palveluihin”

Kokoelmien tulevaisuuskuva 2020 Suomessa

Painetut kokoelmat – just in time vai just in case?

Käyttäjät äänestävät hiirellään?

Missä?

Miksi?

Vastuut?

Miten käy pienten kirjastojen ja erikoiskirjastojen?

Kokoelmien tulevaisuuskuva 2020 Suomessa

Onko meillä varaa nykytilaan?

Sanelevatko budjetit vain minimihankinnat?

Erikoistuvatko kirjastot?

Rakentaako käyttäjä itse omat sähköiset kokoelmansa ja kirjastonsa ja ohittaa kirjastot?

Kansallinen kokoelmapolitiikka ja työnjako?

- Keskitetysti: Kansallinen painettujen aineistojen peruskokoelma
- Paikallisesti: jatkuvasti käytettävät aineistot

Kuka valitsee? Kuka hankkii?

Kuka säilyttää? Kuka digitoi?

Kuka välittää aineistot/sisällöt käyttäjälle?

Onko meillä malttia vauras... ylläpitää yhteinen sivistyksemme?